Rok 7. **Warszawa, dnia 15 lutego 1931 r.** **Nr. 3**

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE.

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:
Rocznie . . . . . zł. 32.—
Półrocznie . . . . „ 16.—
Kwartalnie . . . . „ 8.—
Miesięcznie . . . . „ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz. „ 1.40

Redaktor ALEKSANDER SŁOMIŃSKI
REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona Nr. 7, tel. 688-90
ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13.
Kcnto czekowe w P. K. O. Nr. 1520
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Spółki z ogranicz. odpowiedzialnością w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13 — Tel. 442-63.

CENY OGŁOSZEŃ:
Strona w tekście: **450 zł.**, 1/2 str **225 zł.**, 1/4 str. **112,50 zł.** Poza tekstem za stronę **300 zł.**, 1/2 str. **150 zł.**, 1/4 str. **75 zł.**
Dla Instytucyj komunalnych i oszczędnościowych: bilanse i tabl. za str. **225 zł.**, 1/2 str. **112,50 zł.**, 1/4 str **56,25 zł.** i zwykłe ogłoszenia za str **150 zł.**, 1/2 str. **75 zł.**, 1/4 str. **37,50 zł**

Jak zorganizować wkłady specjalne

(Dokończenie).

Do wprowadzenia wkładów premjowanych i zawiązkowych obok przygotowań technicznych, zresztą bardzo nieskomplikowanych, konieczna jest również — jak widzieliśmy — pewna ofiara materjalna ze strony Kasy w postaci przewidzianych w jej budżecie sum na wypłatę premji lub wkładów zawiązkowych.

Inaczej rzecz się ma z wkładami celowemi, których wprowadzeniu nie towarzyszą żadne dodatkowe świadczenia ze strony Kasy. Nawet przeciwnie, Kasa ma możność stworzenia sobie odpowiedniej rezerwy na wypadek zmian konjunktury na rynku pieniężnym, wobec czego jest zupełnie zabezpieczona od ryzyka.

Istota wkładów celowych polega, jak wiadomo, na tem, że wkładca, regularnie wpłacający w ciągu określonego czasu stałą wkładkę okresową — kwartalną, miesięczną lub tygodniową, po upływie tego czasu otrzymuje od Kasy sumę zgóry umówioną. Ich założeniem materjalnem jest z jednej strony — zapewnienie Kasie stałego funduszu obrotowego, z drugiej zaś — ułatwienie wkładcom realizacji celów, do których osiągnięcia potrzeba nakładu pieniężnego, przewyższającego chwilową zdolność finansową wkładcy.

Organizując przeto wkłady celowe, należy przedewszystkiem mieć na względzie: 1⁰ aby były życiowe, t. zn. by odpowiadały potrzebom tego środowiska, dla którego są przeznaczone; 2⁰ aby końcowa suma była realna i istotnie mogła zaspokoić potrzebę, na jaką wkład ma być obrócony; wreszcie 3⁰ aby taryfa wkładu, t. j. wpłaty miesięczne, nie przekraczały zdolności finansowej wkładcy, co musiałoby doprowadzić do ich zaniechania.

Do zadośćuczynienia tym trzem kardynalnym warunkom, jakim wkłady celowe powinny odpowiadać, konieczną jest dokładna znajomość tak społecznego składu środowiska, w jakiem Kasa działa, jak i stosunków gospodarczych, których naprawie wkłady celowe mają służyć.

Bez tej znajomości nieuniknione są błędy, które w ostatecznym wyniku zemszczą się na Kasie, gdyż wkładcy zawiedzeni i niezadowoleni będą mieli do niej słuszną pretensję.

Komunalne Kasy Oszczędności mają naogół do czynienia w miastach z tak zwanym stanem średnim: inteligencją pracującą, rzemieślnikami, drobnymi przemysłowcami, kupcami, oficjalistami i t. d., na wsi zaś przeważnie z rolnikiem średnim i drobnym. Wielki przemysł i handel, jak też i większa własność ziemska, posługują się z reguły bankami zarobkowemi, w rzadkich tylko wypadkach korzystając z pomocy Komunalnych Kas Oszczędności.

Z socjalnego charakteru klienteli Kas wynika, co zresztą potwierdzają i dane cyfrowe, że wysokość wkładu waha się od kilkudziesięciu do kilku tysięcy złotych. Wkłady większe, kilkunasto — czy kilkudziesięciotysięczne, pochodzą zazwyczaj od osób prawnych, trzymających swe fundusze na rachunku oszczędnościowym ze względu na wyższe oprocentowanie, aniżeli płacone od wkładów czekowych, oraz na przywilej pupilarności, z jakiego korzystają wkłady oszczędnościowe.

Biorąc tedy przy organizacji wkładów celowych tę właśnie okoliczność za punkt wyjścia, Kasy powinny ustalić jako końcową sumę umówioną kwoty, stanowiące wielokrotność sumy 100 i 1000 złotych, gdyż ich osiągnięcie odpowiada najpowszechniejszej rzeczywistości, okresy zaś umowne dostosować do zdolności płatniczej wkładców.

Podstawą zatem podjętej akcji powinna być tabelka wyprowadzonych matematycznie wpłat rocznych (i miesięcznych), kapitalizujących się przy normalnej, a więc, jak obecnie 7 lub 8%-ej stopie na 100, 300, 500, 1000 i t. d. złotych w okresach od lat 3 do 20-tu.

Tabelka matematyczna przy stopie 7% będzie następująca:

Kapitał końcowy	Okresy kapitalizacyjne									
	3 lata		5 lat		10 lat		15 lat		20 lat	
	wpłaty		wpłaty		wpłaty		wpłaty		wpłaty	
	roczne	mies.	roczne	mies.	roczne	mies.	roczne	mies.	roczne	mies.
100 zł	31,11	2,60	17,37	1,45	7.24	0,61	3.98	0,34	2,44	0,21
300 „	93.34	7,78	52 11	4,26	21,70	1,81	11,93	1,—	7 31	0.61
500 „	155,55	12,97	86.85	7,24	36,16	3,02	19.89	1,66	12,19	1,02
1000 „	311,11	25 93	173,70	14.48	72,31	6,03	39,77	3,32	24,37	2,04
2000 „	622,22	51,85	347,39	28,95	144,62	12,06	79,54	6,63	48,73	4,07

zaś przy stopie 8%:

100 zł	30,89	2,58	17,06	1.43	6,86	0,58	3,69	0.31	2.19	0.19
300 „	92.67	7,73	51,18	4,27	20.57	1,72	11.06	0.93	6,57	0,55
500 „	154.45	12,88	85,29	7,11	34,28	2,86	18,44	1,54	10,95	0,92
1000 „	308,89	25.75	170,59	14.22	68 56	5.72	36.87	3,08	21,89	1,83
2000 „	617,77	51,49	341,16	28,43	137,11	11,43	73.74	6,15	43,78	3,65

Dla ścisłości zaznaczyć należy, że wyżej wyprowadzone liczby zostały zaokrąglone do pełnych groszy, co jednak jest bez znaczenia, ponieważ właściwa taryfa, obowiązująca wkładców, musi być — jak to zobaczymy dalej — jeszcze zaokrąglona wzwyż.

Kontynuacja tabelki do sum przewyższających podane kapitały jest zbyteczna, gdyż — jak to łatwo sprawdzić — wielokrotność wpłat rocznych (i miesięcznych) jest ta sama, co i kapitałów końcowych, odchylenia zaś w końcowych cyfrach groszy nie zmieniają stanu rzeczy wobec dalszego zaokrąglenia sum wpłacanych. Łatwo więc ustalić wysokość wpłat przypadających na kapitał 200, 400 i t. d. wzgl. 3000 4000, 5000 i t. d. złotych drogą pomnożenia rat, obliczonych dla 100 zł. przez 2, 4 i t. d. lub dla 1000 zł. przez 3, 4, 5 i t. d.

Jak widać z wyprowadzonych tabelek, rozpięcie wysokości wpłat okresowych zależnie od kwoty kapitału końcowego i okresu kapitalizacyjnego jest tak znaczne (od 0,21 wzgl. 0,19 do 51,85 wzgl. 51, 49 zł. miesięcznie), że obejmuje najrozmaitsze cele gospodarcze, poczynając od zbierania pieniędzy na skromną przyjemność, a kończąc na poważniejszej inwestycji, a we wszystkich szczeblach drabinki kapitalizacyjnej czyni zadość rozlicznym potrzebom wkładców.

Praktycznie w/g okresów kapitalizacyjnych możnaby ustalić z gruba następujące kategorje wkładów: 3—5 lat — wkłady na kupno inwentarza, narzędzi, ulepszenia gospodarcze, wyprawy ślubne, urządzenie mieszkania;

10—20 lat — wkłady na kształcenie dzieci, posagowe, hodowlane, na kupno własności nieruchomej.

Jednakże posługiwanie się tabelką matematyczną byłoby o tyle niewłaściwe, że obejmuje ona wpłaty okresowe (roczne i miesięczne) p r z y s t a ł e j n i e z m i e n n e j stopie procentowej, podczas gdy w dłuższych okresach czasu stopa, zależna od konjunktury rynku pieniężnego, ulega zmianom wzwyż przy braku pieniędzy, a wdół przy ich obfitości. W tym ostatnim wypadku Kasa, otrzymując wpłaty stałej wysokości, ściśle dostosowane do stopy procentowej w danej chwili, poniosłaby straty, gdyż musiałaby wypłacać sumy, przewyższające skapitalizowane (przy niższej stopie) wpłaty. Dlatego też umowy na wkłady celowe o stałej wysokości przewidywać powinny taryfę nieco wyższą od matematycznej, zaokrąglając ją do wysokości wpłaty, obliczonej w/g przeciętnej stopy, przewidywanej przy założeniu, że ulegnie ona zniżce.

Stąd też, przy obecnie płaconych przez Kasę 7% rocznie, wpłaty na kapitał końcowy 1000 złotych powinny wynosić nieco więcej, aniżeli podane w tabelkach, a mianowicie przy okresach:

A.	3-letnim	5-letnim	10-letnim	15-letnim	20-letnim
rocznie	314,15	177,55	75.95	44,50	28,60
miesięcznie	26,20	14,80	6,50	3,75	2,25

zaś przy normalnej stopie 8% rocznie:

B.					
rocznie	311,15	173,70	72,35	40,95	25,45
miesięcznie	25,95	14,50	6,05	3,45	2,15

Kwoty powyższe, podzielone i zaokrąglone wzwyż do 5 wzgl. 10 groszy przez 10, dadzą wpłaty na kapitał końcowy w wysokości 100 złotych, pomnożone zaś przez 2, 3, 4, 5 i t. d., — wysokość wpłat na kapitał 2000, 3000, 4000,. 5000 złotych.

Dzięki takiemu zaokrągleniu wpłat okresowych Kasa — jak to szczegółowo obliczono w powołanym już artykule — uzyskuje przy 10-letniej kapitalizacji na 1000 zł. rezerwę zabezpieczającą w wysokości 123,40 zł., wkładca zaś nie ponosi skutków zmiany aktualnej biernej stopy procentowej, opłacając w ciągu całego okresu umówionego wkładkę s t a ł ą.

Rzecz naturalna, że i tu, jak przy wkładach zawiązkowych oraz premjowych, obok n i e z m i e n n o ś c i wpłat koniecznem jest jeszcze zachowanie dalszych dwóch równie istotnych warunków, mianowicie c i ą g ł o ś c i wpłat oraz n i e m o ż n o ś c i p o d n o s z e n i a pieniędzy.

Dlatego też Kasy powinny, podobnie jak i przy tamtych wkładach, przewidzieć, że:

1. aby otrzymać umówioną sumę wkładca powinien wpłacać z g ó r y, a więc pierwszego tygodnia miesiąca, kwotę wynikającą z tabelki (odpowiednio, oczywiście, zaokrągloną);
2. w razie uchybienia terminu do wpłaty okresowej dolicza się odsetki zwłoki za cały czas od przeterminowania wpłaty, obliczone w/g normalnej stopy oprocentowania wkładów;
3. wypłata wkładu celowego może nastąpić dopiero po upływie terminu umówionego;
4. w razie rozwiązania umowy przed terminem, książeczka podlega zlikwidowaniu, wkładca zaś otrzymuje sumę, przewidzianą w tabelce likwidacyjnej;
5. książeczka na wkład celowy może być zastawiona na warunkach, specjalnie umówionych z Kasą, z tem jednak zastrzeżeniem, że wpłaty okresowe, przewidziane planem, będą dokonywane bez przerwy.

Tabelka likwidacyjna (p. wyż. p.4) powinna być obliczona tak, aby wypłata przedterminowa nie naraziła Kasy na stratę, wkładca zaś miał o tyle zawarowane swe interesy, że nie traciłby wpłaconego kapitału, a nawet odbierałby odsetki oczywiście niższe od stopy, w/g której ułożony został plan kapitalizacyjny.

Biorąc za podstawę znów kapitał końcowy 1000 zł., otrzymamy dla planu A następującą tabelkę wypłat przedterminowych we wszystkich okresach kapitalizacyjnych:

Wypłata po upływie	Przy okresie				
	3-letnim	5-letnim	10-letnim	15-letnim	20-letnim
1 roku	314,15	177,55	75,95	44,50	28 60
2 lat	647,—	362.15	15*,50	90.70	58,40
3 „	1000,—	557,40	238,40	139,70	89,80
4 „	—	767,—	328,—	192,25	123.50
5 „	—	1000,—	419,20	245.60	157.80
6 „	—	—	516 30	302,60	194,50
7 „	—	—	618,—	362,.9	232.50
8 „	—	—	726,—	425,40	273.30
9 „	—	—	838,30	491,20	315,70
10 „	—	—	1000,—	559,80	359.80
11 „	—	—	—	632,80	406.70
12 „	—	—	—	708.50	455,30
13 „	—	—	—	788,50	506 76
14 „	—	—	—	872,20	560,50
15 „	—	—	—	1000,—	617,70
16 „	—	—	—	—	675,—
17 „	—	—	—	—	740.
18 „	—	—	—	—	805,40
19 „	—	—	—	—	874,—
20 „	—	—	—	—	1000,—

Dla planu zaś B tabelka wypadnie, jak następuje:

Wypłata po upływie	Przy okresie				
	3-letnim	5-letnim	10-letnim	15-letnim	20-letnim
1 roku	311,15	173,70	72 35	40,95	25 45
2 lat	643,—	358 80	149.50	84,60	52,55
3 „	1000,—	552,75	230,20	130,—	80,90
4 „	—	758,—	315,80	178,70	111 10
5 „	—	1000,—	407,40	230.60	143,30
6 „	—	—	504,—	285,20	177,20
7 „	—	—	607,50	343,80	213.70
8 „	—	—	716,—	405,30	251 80
9 „	—	—	830,60	470,—	292,10
10 „	—	—	1000,—	539.75	335,40
11 „	—	—	—	612,70	380,80
12 „	—	—	—	690,50	429,—
13 „	—	—	—	772,50	480,—
14 „	—	—	—	859,80	534,30
15 „	—	—	—	1000,—	592,—
16 „	—	—	—	—	653,—
17 „	—	—	—	—	717,50
18 „	—	—	—	—	786,—
19 „	—	—	—	—	859,—
20 „	—	—	—	—	1000,—

Dla uproszczenia rachunków sumy groszy mogą być odrzucane, a do wypłaty przypadnie wówczas kwota pełnych złotych, na którą złożą się: kapitał faktycznie wpłacony przez wkładcę oraz narosłe nań odsetki, obliczone w stosunku o 1% niższym od stopy planu kapitalizacyjnego.

Jak wspomniano wyżej, schemat przedstawiony w niniejszym artykule umożliwia zorganizowanie rozmaitych typów wkładów. Rzeczą jest tylko kierownictwa Kasy odpowiednio d o p a s o w a ć g o do warunków miejscowych.

Znakomite ułatwienie może tu stanowić działalność kredytowa Kasy, jeżeli tylko nie jest prowadzona szablonowo, jak to ma miejsce w większości wypadków, lecz ze zrozumieniem istotnych potrzeb gospodarczych kredytobiorców i z należytem wniknięciem w ich możliwości finansowe.

Wówczas bowiem, zamiast udzielania pożyczek, zaciąganych bez obliczenia gospodarczego ich efektu, Kasa po odpowiedniem skalkulowaniu zamierzeń kandydata do pożyczki może w nim zyskać wkładcę, któremu przez udzielenie kredytu, u z u p e ł n i a j ą c e g o jego wkład celowy, istotnie dopomoże do podźwignięcia przedsiębiorstwa i do jego rozwoju.

Wskazówki powyższe uzupełniamy przypomnieniem, że przy wkładach z a w i ą z k o w y c h i p r e m j o w a n y c h należy otworzyć Rachunek Premji jako subconto R-ku Procentów i Prowizji i zapisywać nań preliminowane na premje i zawiązki sumy, z których spisywane będą wylosowane premje i zrealizowane kwoty zawiązkowe w miarę dopełnienia przez wkładców wszystkich warunków względnie wygrania premji. Przy wkładach zaś c e l o w y c h, które dla wkładcy pozostają nominalnie bez oprocentowania, należy zaprowadzić R-k Rezerwy Specjalnej, zapisywać nań odsetki bieżące od wpłat okresowych w/g s t o p y n o r m a l n e j, spisywać zaś z niego różnicę między taryfową wartością wkładu (podług tablic) a faktycznie wpłaconą przez wkładcę kwotą.

Dzięki takiemu prostemu uzupełnieniu rachunkowości Kasa w każdej chwili będzie posiadała dokładną ewidencję wkładów każdego rodzaju i stopnia swego w nich zaangażowania.

Walka o typ Kasy oszczędności w Polsce

Pod takim tytułem pomieszczony został w „Oszczędności" z dn. 31 grudnia 1930 r. artykuł, napisany przez p. Leona Ziobrowskiego.

W związku ze wzmiankowanym artykułem, pozwolę sobie przedewszystkiem zaznaczyć, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. normuje w sposób jednolity dla całego obszaru Państwa ustrój komunalnych kas oszczędności, jako ważnych czynników równowagi gospodarczej, usuwając w ten sposób jedną z zapór, jakie przeciwstawiały się swobodzie cyrkulacji ekonomicznej wewnątrz Państwa, pomiędzy poszczególnemi jego terytorjami.

Pod tym względem sprawa jest jasna i zrozumiała i w tym wypadku, mojem zdaniem, walczyć o typ, czy też zadanie Kas, jest zbędnem, gdyż kwestja ta wyżej wzmiankowanem rozporządzeniem została rozstrzygnięta, rola, jaką Kasy w życiu gospodarczem Państwa odegrać mają, została odnośnemi przepisami i statutem ściśle określona.

Natomiast konieczną jest walka z temi Kasami, które w gorączce czynu gotowe mniej liczyć się z ogólnemi zasadami finansowości, ale które gotowe deptać prawo i własny statut, wypaczając w ten sposób charakter Kasy, jako instytucji zaufania publicznego, spychając ją z drogi, jaką kroczyć powinna.

Bardzo często spotykamy się ze zdaniem, że gdyby Kasa mogła otrzymać znaczniejsze kredyty, stworzyłaby z niej instytucję bankową. I na tem polega całe nieporozumienie, w tem właśnie tkwi zasadniczy błąd — i temu to przypisać należy, że niektóre Kasy bezkrytycznie zaciągają pożyczki na różnych warunkach i na różne cele.

W tym wypadku zapomina się jednak o jednem, że gdyby Kasy stały się bankami, to przestałyby być Kasami oszczędności i utraciłyby wszelkie przywileje, wyłącznie Kasom jako takim nadane, z czego prosty wniosek, jeżeli chcą być bankami nie mogą być Kasami Oszczędności.

W ścisłem tego słowa znaczeniu, zadaniem Kas jest:

a) ułatwić gromadzenie oszczędności i ich oprocentowanie;
b) zgromadzone przez Kasę oszczędności używać na uprzystępnienie ludności taniego kredytu;
c) kredytu udzielać ściśle w sposób, przewidziany statutem, przy ograniczeniu do minimum ryzyka, mogącego spowodować straty tak dla wkładców i jak i samej Kasy.

Jeżeli ustawodawca pod tytułem „operacje czynne" oraz „inne operacje" nadaje Kasom dość szeroki zakres uprawnień, to tylko w tym celu, aby

nadmiernie nie skrępować działalności Kas, przy użyciu wkładów oszczędnościowych i odpowiedniem ich ulokowaniu, a tem samem nie zatamować im możności odpowiedniego rozwoju, nie było natomiast intencją ustawodawcy, aby Kasy wykorzystywały udzielone im uprawnienia w stosunku do operacyj czynnych w sposób, przerastający ich własne środki obrotowe, a tem więcej aby w związku z temi operacjami, podejmowały się załatwiania na ryzyko i odpowiedzialność Kasy tych czynności, które w myśl § 53 p. c. normalnego statutu — tylko zastępczo prowadzić mogą.

Słusznie więc zarówno p. Ziobrowski jak i p. Gajewski w swoich artykułach podkreślają, że Komunalne Kasy Oszczędności są stworzone po to i są obdarowane specjalnemi przywilejami dla tego, żeby ułatwić gromadzenie oszczędności i dać im najwyższe możliwe bezpieczeństwo, a nie po to, aby przy zaspokajaniu głodu kredytowego pośredniczyły, na rachunek Kasy, a więc na ryzyko danego miasta czy powiatu, pomiędzy bankami, a współobywatelami.

J. S. Roziecki

Spłaty i prolongaty pożyczek pod zastaw zbożowy

W szeregu artykułów, zamieszczonych w roku ubiegłym na łamach naszego czasopisma, zabieraliśmy kilkakrotnie głos w sprawie kredytu dla rolnictwa w postaci rejestrowego zastawu zboża.

Podkreślając wybitne znaczenie tej formy kredytu, jako jednego ze środków walki z kryzysem gospodarczym w rolnictwie, a co zatem idzie czynnika naprawy w całokształcie obecnego zagadnienia trudności ekonomicznych, wskazaliśmy również na poważne trudności przystosowania kredytu zastawowego, w formie obecnie obowiązującej, do żywotnych potrzeb rolnictwa.

Poddając głębszej ocenie całokształt poruszanej sprawy, staraliśmy się również dać pewne wytyczne i wskazówki dla tych instytucyj kredytowych, których zadaniem jest okazywanie bezpośredniej pomocy producentowi rolnemu.

Mamy też nadzieję, iż omawiając sprawę w ten możliwie wyczerpujący sposób, przyczyniliśmy się w pewnej mierze do usprawnienia akcji pożyczkowej, a może i do uniknięcia pewnych niedociągnięć lub błędów.

W chwili obecnej jesteśmy w trakcie akcji kredytowej w drugiem jej stadjum, najcięższem dla pożyczkobiorcy: stoimy w obliczu konieczności spłaty pożyczek. Akcja ta winna być przeprowadzana nader racjonalnie, w celu uniknięcia pogłębienia istniejącego kryzysu.

Kasy komunalne, które wzięły na swe barki w dużym zakresie sprawę rozdziału pożyczek zbożowych, mają przed sobą zadanie trudne, trudniejsze bodaj aniżeli w sezonie ubiegłym, wobec obniżonej jeszcze bardziej zdolności płatniczej klijenta. Otrzymały one jednak w swe ręce znaczny atut w porównaniu z sytuacją zeszłoroczną, uzyskały mianowicie poważne doświadczenie z likwidacji tego rodzaju kredytów w poprzednim sezonie gospodarczym. Jednakże już obecnie przy spłacie pierwszych rat pożyczek rolniczo-zastawowych, daje się zauważyć w szeregu wypadków fakt masowych protestów weksli na sumy poważniejsze. Daje to powód do przypuszczenia, że przy udzielaniu pożyczek nie zbadano dostatecznie zdolności płatniczej danego klijenta i nie zastosowano norm pożyczek, łatwiejszych do zlikwidowania.

W razie rozszerzenia się zjawiska niewypłacalności dłużników, na zastawnika może paść znaczny ciężar zobowiązań w stosunku do banków udzielających kredyty. Do niewypłacalności rolników przyczyniały się w znacznej mierze dotychczasowe przepisy, co do spłat i prolongat, niedość elastyczne i często kolidujące z terminami, w których rolnik mógłby się wypłacić.

Obecnie mamy do zanotowania fakt o dużem znaczeniu: oto Bank Polski, jako instytucja dysponująca kredytem zastawowym, na skutek starań Rady Naczelnej Organizacyj Ziemiańskich, zgodził się na zasadniczą zmianę sposobu spłat i prolongat pożyczek, zabezpieczonych rejestrowym zastawem rolniczym.

Dotychczas dla spłaty pożyczki pod zastaw zboża obowiązywały 3 terminy przypadające co kilka miesięcy, co przedstawiało tę trudność, iż biorąc praktycznie, rolnik nie był w stanie gromadzić znaczniejszej gotówki w ciągu okresu czasu poprzedzającego spłatę i wskutek tego często nie mógł spłacić swego zobowiązania we właściwym terminie.

Obecnie niespłacone jeszcze zobowiązania poszczególnych zastawców, mogą być rozłożone na raty miesięczne, zamiast rat dotychczas wyznaczonych. Prolongaty te przysporzą kasom komunalnym nieco więcej pracy, gdyż zajdzie potrzeba częstszej wymiany weksli klijentów, pilnowanie większej ilości terminów oraz częstszego przygotowywania redyskonta do banków, w których kasy korzystają z kredytu zastawowego, jednakże dla słabszych płatników ulga taka może mieć duże znaczenie.

Ponieważ przepisy poprzednie nie zostały jednocześnie odwołane, pozostawia się całkowicie wolną rękę zastawnikowi do zastosowania względem dłużnika terminów starych, względnie nowych, co oczywiście najlepiej jest ustalić w drodze porozumienia z zastawcą.

Rozłożenie terminów płatności weksli na nowe raty winno być w myśl zarządzenia Banku Polskiego uskuteczniane w sposób następujący:

Sumy przypadające na niespłacone jeszcze pierwsze raty, względnie ich reszty, oraz na drugie raty winny być rozłożone na możliwie równe raty miesięczne, od najbliższego terminu płatności począwszy, aż do terminu wyprzedzającego o jeden miesiąc termin przyjęty dotychczas dla trzeciej ra-

ty, natomiast sumy przypadające na trzecie raty należy obecnie prolongować, tak aby termin płatności połowy trzeciej raty przypadał na termin według dotychczasowych przepisów, a drugiej połowy na termin o miesiąc późniejszy, lub ewentualnie krótszy, z uwagi na ostateczny termin likwidacji kredytu, pozostający bez zmiany, to jest do dnia 30 czerwca r. b.

W myśl takiego ujęcia sprawy żaden z nowych terminów nie będzie wyprzedzał dotychczasowego terminu, którejkolwiek raty, a omówione konwersje będą miały jedynie charakter prolongat, zastrzeżonych w punkcie 3 umów zastawniczych.

Dla zilustrowania powyższych przepisów podajemy poniżej trzy przykłady, które oczywiście nie wyczerpują całkowicie kombinacji spłat i prolongat, jednakże w poszczególnych wypadkach konwersje takie powinny być zasadniczo przystosowane do tych przykładów.

Przykłady prolongat pożyczek rolniczo-zastawowych.

Udzielone pożyczki wwysokości n. p. zł. 40.000.

Stan dotychczasowy:	Konwersja:			
I				
Weksel na pierwszą ratę zł. 12,000 — pł. 10. II. .	spłata	10 II. —	zł. 6.000.—	do 10. III.
	prolongata	10. II. —	„ 6.000.—	
weksel na drugą i trzecią ratę zł. 28.000 — płatny 10. III. . . . . , . .	prolongata	10. III. —	„ 6 000.—	„ 10 IV.
(w czem: płatna 10. III suma zł. 12.000 z tytułu drugiej raty, reszta z tytułu trzeciej raty zł. 16.000 — byłaby prolongowaną — w myśl dotychczasowych przepisów — na dalsze trzy miesiące tj. do dn. 10. VI).	„	„	„ 6.000.—	„ 10. V.
	„	„	„ 8 000.—	„ 10 VI.
	„	„	„ 8.000.—	„ 30 VI
II				
Trzecia część pierwszej raty t. j. suma zł. 4 000.— została już spłacona.				
Weksel prolongacyjny na resztę pierwszej raty zł. 8.000.— pł. 15. II.	spłata	15. II. —	zł. 6.000.—	do 15. III.
	prolongata	15 II. —	„ 2.000.—	
weksel zł. 28.000.— pł. 25. II.	„	25. II.	„ 5 000.—	„ 25. III.
(w czem; płatna 25. II. druga rata zł. 12.000 i trzecia ratą zł. 16.000.— z terminem dalszym o 3 mies. t. j. 25. V).	„	„	„ 7 000.—	„ 25. IV.
	„	„	„ 8.000.—	„ 25. V.
	„	„	„ 8.000.—	„ 25. VI.
III				
Pierwsza rata zł. 12.000.— została w całości spłacona.				
Weksel zł. 28.000.— pł. 28. II.	spłata	28 II. —	zł. 4 000.—	
	prolongata	28. II.	„ 4.000.—	do 28. III
(w czem: druga rata zł. 12 000.— pł. 28. II., trzecia rata zł. 16.000.— do prolongowania pierwotnie do 28. V.)	„	„	„ 4.000.—	„ 28. IV.
	„	„	„ 8.000.—	„ 28. V.
	„	„	„ 8.000.—	„ 28. VI.

Do przyjmowanych weksli prolongacyjnych powinny być dołączane deklaracje zastawców w formie listów do zastawnika (Kasy Komunalnej) stwierdzające, że nowe weksle są składane na prolongatę ściśle określonych weksli i nadal zabezpieczone umową zastawniczą.

Przytoczone przez nas zarządzenie Banku Polskiego, dotyczące nowego sposobu prolongat, obowiązuje od dnia 31 stycznia r. b., wobec czego prolongatom tym mogą podlegać jedynie weksle wystawione na terminy późniejsze niż data zarządzenia.

P.

Oszczędność szkolna u innych narodów

W naszych warunkach oszczędność szkolna jest jeszcze kopciuszkiem. Nie przykłada się do niej zbyt wielkiego znaczenia, uważa się zazwyczaj, że sumy, tą drogą zebrane, są tak nikłe, że poprostu nie warto do tych rzeczy przywiązywać większej wagi. Inaczej rozumieją oszczędność szkolną inne narody. Z europejskich krajów największą rolę oszczędności szkolnej przypisują bodajże Niemcy. Jak pisze jeden z niemieckich autorów o oszczędności szkolnej, szkolną kasę oszczędności uważano do niedawna za „nieślubne dziecko“ szkoły. Jednakże nastroje się zmieniły. „Deutsche Sparkassen - Zeitung“ prawie w każdym numerze zamieszcza artykuł, poświęcony teoretycznym zagadnieniom szkolnej kasy oszczędności. Jeden z autorów w Nr. z dn. 30 października 1930 roku tego pisma pisze: „Przyuczenie młodzieży do rządzenia swem małem gospodarstwem i wpojenie w nią, jak oszczędność jest pożyteczną rzeczą, konieczne jest do całokształtu nauki, udzielonej jej w szkole. Wychowanie bowiem objawia się jako rzecz wielkiej wagi dla narodu i zbiorowości“.

Dla przykładu parę cyfr, jakie oszczędność szkolna daje wyniki w Niemczech. W sprawozdaniu z Towarzystwa oszczędności szkolnej w Hanowerze czytamy:

Towarzystwo z drobnych, minimalnych wkładów uczniowskich, składanych tygodniowo zgromadziło 1.070.000 Rmk. t. j. około 2.289.800 złotych, podzielonych na 22000 rachunków. 43 % uczniów szkół niższych i średnich w Hanowerze brało udział w szkolnym ruchu oszczędnościowym. Oprocentowanie wynosiło 5,5%.

W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej szkolne kasy oszczędności są szeroko rozwinięte.

I tam propaganda oszczędności nie ogranicza się do starszego społeczeństwa, a silny nacisk kładzie na wychowanie w duchu oszczędności. Dlatego to może ludzie z drugiego kontynentu odznaczają się takim zmysłem praktycznym, że im za młodu te cechy wszczepiono w charakter za pośrednictwem szkoły. I znowu nieco cyfr.

W roku 1920 liczba szkół, w których były szkolne kasy oszczędności, osiągnęła cyfrę 2.736, liczba uczniów oszczędzających 462,651, wkładów zgromadzonych 2.800.300 dolarów t. j. około 25 miljonów złotych. W przeciągu dziewięciu lat stan ten wzrósł dziesięciokrotnie. I tak w 1929 r. było 15.600 szkół, w których istniały szkolne kasy oszczędności, liczba uczniów oszczędzających wzrosła do 4.222.935 zaś sumy zebrane wyniosły 28.672.500 dolarów t. j. ponad 250 miljonów złotych. Dorobek zatem całkiem imponujący, szczególnie przy nowym stanie oszczędności. A co piszą Amerykanie o swojej oszczędności szkolnej? Oto w „Association News Bulletin“ organie związku kas oszczędności stanu New - York pisze p. W. Espey Albig: „Nic tak nie może zapewnić stałości w interesach, jak ustabilizowanie wydatków osobistych, a jest rzeczą pewną, że przedewszystkiem w szkole tej rzeczy nauczyć się można“. I dalej zaznacza, że obawa przed tem, iż uczniowie po skończeniu szkoły rozejdą się do różnych zawodów w różne strony, jest zupełnie płonną, gdyż tak czy inaczej, rezultat pracy włożonej w szkole wydawać będzie z punktu widzenia ogólnego plon wysoce dodatni.

W Anglji, znanej ze swych zwyczajów konserwatywnych, i dla oszczędności szkolnej wymyślono ciekawy zwyczaj. W szkole w Cambrigde po skończeniu kursu odbywa się corocznie bankiet, na którym dyrektor wręcza każdemu z absolwentów igłę z nicią ze słowami: „Weź to i bądź oszczędny“. Piękny naprawdę zwyczaj. W Anglji istnieje 18.000 szkolnych towarzystw oszczędności.

Ciekawą statystyke posiadamy dla szkolnych kas oszczędności w Belgji. Oto do roku 1929 uczniowie szkół niższych w Brukseli złożyli do kasy oszczędności 1.474.845.05 fr., przyczem chłopcy fr. 690.548.75, zaś dziewczęta 784.296.30 fr., jakkolwiek chłopców stosunkowo więcej oszczędza niż dziewcząt. Widocznie dziewczęta bardziej umieją ograniczyć swoje potrzeby. Przed wojną oszczędności szkolne rzadko dosięgały w Belgji 200.000 fr. w roku 1926 dosięgły 600.000 fr., zaś już w następnym roku osiągnęły jeden miljon franków, w roku 1928 przekroczyły go, zaś w 1929 osiągnęły prawie półtora miljona t. j. około 1.800 tysięcy złotych. Co więcej jeszcze. Oto 2.423 dzieci należy do towarzystwa ubezpieczeniowego — zakupuje rentę (société de retraite).

W dalekiej Australji oszczędność szkolna posunięta jest bardzo daleko. Oto garść cyfr, które wymownie o jej rozwoju świadczą:

Liczba szkolnych kas oszczędności 2.410.

Liczba oszczędz. uczniów 165.107, wysokość wkładów oszczędn. 7 szterl, 289.340 t. j. około 12.500.000 złotych.

Roczny przyrost wynosi:

Przybywa kas — 182; przybywa oszczędn. uczniów — 11.229; przybywa wkładów 7 szt. 26.399 t. j. około 1.200.000 złotych.

A jakąż drogą odbywa się propaganda oszczędności szkolnej. Poza zwykłemi środkami propagandy przez nauczyciela i środki takie, jak kino, afisz, broszura, kasy oszczędności zainteresowują uczniów i w inny sposób. Oto Związek kas oszczędności w stanie Massachussetts w Ameryce Półn. wyznaczył konkurs na afisz propagandowy, wykonany przez uczniów. Wielka ilość nagród od 1 do 15 dolarów przyciąga znaczną liczbę konkursowiczów. Prace ich wystawione będą w bibljotece publicznej (Public Library) w Bostonie. W ubiegłym roku wystawiono na podobnym konkursie 1500 projektów afiszów.

W Hiszpanji Prowincjonalna Kasa Oszczędności w Guipuzcoa rozpoczęła wydawnictwo szeregu małych komedyjek i monologów do użytku szkolnych teatrów. Każdy traktuje o innej sprawie, lecz cel jest jeden — pobudzić ducha oszczędności.

Sądzę, że tych kilka danych pozwoli na zobrazowanie ruchu, jaki w dziedzinie szkolnej oszczędności, oszczędności drobnej napozór i mającej bardziej wychowawcze niż finansowe znaczenie, odbywa się w życiu kas oszczędności zagranicą. Może nas jeszcze nie stać na to, abyśmy mogli angażować znaczniejszy wysiłek w kierunku organizowania szkolnej oszczędności. W każdym bądź razie pora zacząć o niej mówić, zacząć się nią zajmować, gdyż nie drogą, od starszego społeczeństwa poczynając, a właśnie od najmłodszej jego części, iść winno wszczepianie trudnej cnoty — życia z myślą o przyszłości.

Es.

Komunikaty Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędn.

W związku z pracami bilansowemi w kasach i przypadającemi na m. styczeń urlopami rewidentów n/Związku, lustracje kas były prowadzone mniej intensywnie, niż w poprzednich miesiącach. Zlustrowano w miesiącu styczniu r. b. 4 k. k. o., a zwizytowano jedną.

W dniu 7 stycznia r. b. zgłosiła przystąpienie do Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w charakterze członka Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności w Łucku. Po przyjęciu jej przez Zarząd. Związek będzie zrzeszał ogółem 130 komunalnych kas oszczędności.

Związek zwraca się tą drogą do zrzeszonych kas z prośbą o szybkie nadesłanie bilansów netto oraz danych statystycznych na wzorcach opracowanych przez Min. Spraw Wewnętrznych. Dane te są potrzebne w celu sporządzenia wykresów, obrazujących rozwój k. k. o., w związku z zamierzoną wystawą z okazji przyjazdu do Polski Komitetu Międzynarodowego Instytutu Oszczędnościowego.

Wiadomości bieżące

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA, OKÓLNIKI.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o trybie dokonywania wpłat na rzecz Skarbu Państwa i wypłat skarbowych oraz o lokowaniu wolnych funduszów skarbowych

W Dzienniku Ustaw N-rze 78 z dn. 21 listopada 1930 r. ukazało się rozp. Prezydenta z dn. 19. XI. 1930 r., na zasadzie którego wszelkie wpłaty na rzecz Skarbu Państwa i wypłaty skarbowe mogą być dokonywane jedynie za pośrednictwem Banku Polskiego, Pocztowej Kasy Oszczędności i kas państwowych, względnie specjalnych poborców dochodów państwowych.

O ile osobne ustawy nie stanowią inaczej, wszelkie wolne fundusze skarbowe mogą być lokowane jedynie w Banku Polskim i P. K. O. z tem, że do wysokości 1/4 płynnych zapasów kasowych z funduszów tych mogą być nabywane:

1) skupywane przez Bank Polski dla Skarbu Państwa, a opatrzone żyrem bankowem krótkoterminowe weksle handlowe zdolne do redyskonta w Banku Polskim.

2) akcepty bankowe.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 21. XI. 1930 r.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie zmiany rozporządzenia Prez. Rzplitej z dn. 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach.

W Dzienniku Ustaw (Nr. 80 z dn. 29 listopada 1930 r. poz. 629) zostało ogłoszone rozp. Prez. Rzplitej zmieniające niektóre postanowienia rozp. Prez. Rzplitej o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach (Dz. U. R. P. Nr. 115, pz. 980).

Zmiany te przytaczamy poniżej w skróceniu. Art. 4 otrzymuje brzmienie: „Dla władz i urzędów samorządu terytorjalnego ustanawia się oznaki, złożone z herbu państwowego, z herbu województwa, do którego należą, i z napisu, odpowiadającego ich nazwie. Dla zakładów, instytucyj i przedsiębiorstw samorządu terytorjalnego ustanawia się oznaki, złożone z herbu województwa, do którego należą, i z napisu odpowiadającego ich nazwie".

„Związki samorządu terytorjalnego mogą w oznakach swych władz i urzędów oraz zakładów, instytucyj i przedsiębiorstw w miejscu, przewidzianem dla herbu wojewódzkiego, umieścić swój własny herb..." „W drodze wyjątku Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zezwolić miastom, posiadającym herby historycznie uzasadnione, na używanie w swych oznakach zamiast herbu państwowego i herbu wojewódzkiego (miejskiego) wyłącznie herbu miejskiego..."

Art. 19 otrzymuje następujące brzmienie:

„Pieczęcią urzędową władz i urzędów oraz zakładów, instytucyj, i przedsiębiorstw samorządu terytorjalnego jest pieczęć owalna z dłuższą osią owalu pionową.

W pieczęciach urzędowych władz i urzędów samorządowych znajduje się orzeł państwowy oraz pod nim napis, odpowiadający nazwie danej władzy względnie urzędu.

W pieczęciach zakładów, instytucyj i przedsiębiorstw samorządu terytorjalnego znajduje się herb województwa, do którego należą, oraz pod herbem napis, odpowiadający nazwie danego zakładu, instytucji lub przedsiębiorstwa.

Związki samorządu terytorjalnego mogą w pieczęciach swych zakładów, instytucyj i przedsiębiorstw w miejscu, przewidzianem dla herbu wojewódzkiego, umieścić swój własny herb, nadany względnie zatwierdzony w myśl przepisów art. 4 ust. 3 Miastom, posiadającym herby historycznie uzasadnione, Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w drodze wyjątku zezwolić na używanie w pieczęciach władz i urzędów miejskich zamiast orła państwowego herbu miejskiego.

Pieczęcie dla związków samorządu gospodarczego i zawodowego oraz innych instytucyj prawnopublicznych zatwierdza właściwy „minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych".

Art. 20 rozp. z 1927 r. został uchylony. Artykuł ten zastrzegał wyrób pieczęci z orłem państwowym wyłącznie dla Mennicy Państwowej.

Czas przejściowy, w którym wolno używać dotychczasowych pieczęci i flag, został przedłużony do dnia 1 kwietnia 1933 roku.

Rozporządzenie weszło w życie z dn. 29 listopada 1930 roku.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o organizacji i funkcjonowaniu instytucyj ubezpieczeń społecznych.

W N-rze 81 D. U. R. P. z dn. 30. XI. 1930 r. pod poz. 635 zostało ogłoszone rozp. Prez. Rzplitej pod powyższym tytułem. Rozporządzenie jest ujęte w 6 rozdziałach zatytułowanych: I Kasy Chorych, II Zakłady ubezpieczeń społecznych, III Związki i organizacje instytucyj ubezpieczeń społecznych, IV Nadzór, V Przepisy przejściowe i VI Przepisy końcowe.

Zasługuje na uwagę przepis, ustalający jednakową wysokość odsetek za zwłokę w ubezpieczeniach społecznych, która dotychczas była różną, gdyż była regulowaną odrębnie w poszczególnych ustawach. Obecnie więc instytucje ubezpieczeń społecznych mogą pobierać od zalegających na ich rzecz świadczeń pieniężnych odsetki zwłoki, w wysokości odsetek prawnych, zwiększonych o 1/5 tych odsetek (czyli 10% + 1/5. 10 = 12%).

Rozporządzenie weszło w życie z wyjątkiem niektórych przepisów z dniem 30. XI. 1930 r.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie Kodeksu Postępowania Cywilnego i Przepisów wprowadzających Kodeks Postępowania Cywilnego.

W N-rze 83 D. U. R. P. z dn. 3 grudnia 1930 r. pod poz. 651 i 652 ukazały się rozporządzenia Prez. Rzplitej pod powyższym tytułem.

Nowy „Kodeks Postępowania Cywilnego" obejmuje 516 art., rozporządzenie wprowadzające — 47 art. Kodeks i przepisy go wprowadzające wejdą w życie z dniem 1 stycznia 1933 roku.

PODATKI I OPŁATY STEMPLOWE

Wyjaśnienia Związku Banków w sprawie podatku od kapitałów i rent (0,54%).

Związek Banków w Polsce rozesłał do banków okólnik z dn. 5 września 1930 r. treści następującej:

„Wobec zapytań poszczególnych banków w sprawie stosowania okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 17 lipca 1930 r. Nr. B. V. 888/2/29, dotyczącego obliczania podatków od kapitałów i rent, podajemy do wiadomości, że Zarząd Oddziału Warszawskiego Związku Banków powziął następującą opinję:

Przy obliczaniu podatku od kapitałów i rent banki, występujące w charakterze inkasentów tego podatku, obowiązane były stosować się do przepisów okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 16 października 1922 roku L. D. P. O. 626/III. Okólnik ten zwalniał od obowiązku opodatkowania rachunki debetowe otworzone za poręką osób trzecich, (skryptową, lub wekslową). Okólnikiem z dnia 17 lipca 1930 r. Nr. D. V. 888/2/29 Ministerstwo Skarbu zmieniło treść okólnika z dnia 16 października 1922 roku L. D. P. O. 626/III w tym sensie, że kredyty udzielone w rachunkach bieżących i zabezpieczone skrpytami, lub wekslami osób trzecich, winny podlegać podatkowi od kapitałów i rent.

Wobec powyższego banki winny podatek ten obliczać przy rachunkach bieżących, zabezpieczonych skryptami lub wekslami osób trzecich, i zamykanych w drugiem półroczu r. b.

Za I półrocze r. b. podatek od kapitałów i rent winien był być obliczony według przepisów okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 16 października 1922 r. L. D. P. O. 626/III".

ORZECZNICTWO SĄDOWE I ADMINISTRACYJNE

Przedawnienie roszczeń pracownika umysłowego.

Jak wiadomo ,art. 41 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o umowie o pracę pracowników umysłowych przewiduje, że roszczenia pracownika o odszkodowanie w wysokości 3-miesięcznego wynagrodzenia z powodu rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez ważnej przyczyny i bez wypowiedzenia przedawniają się z upływem 6 miesięcy.

W konkretnym wypadku pracownik, pomawiany o dokonanie przestępstwa i zwolniony z tego powodu z pracy, wystąpił z roszczeniem o odszkodowanie po upływie 6 miesięcy od chwili rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę, atoli powoływał się w sądach merytorycznych na toczący się w międzyczasie proces karny, który oczyścił go z zarzutu popełnienia czynu przestępnego, i że dopiero w świetle wyroku sądu karnego występuje bezpodstawność zwolnienia skarżącego pracownika z posady bez uprzedniego wymówienia.

Sądy merytoryczne uznały wspomniany proces karny za przerwę przedawnienia i mimo zarzutu przedawnienia ze strony pozwanego pracodawcy powództwo uwzględniły. Atoli Sąd Najwyższy (w sprawie J. C. 468/30) stanął na odmiennem stanowisku, wychodząc z założenia, że wobec braku specjalnych przepisów o przerwie przedawnienia w rozporządzeniu o umowie o pracę należy i w tym wypadku stosować ogólne przepisy kodeksowe, które tego rodzaju przyczyny przerwy przedawnienia, jek wytoczenie procesu karnego, nie przewidują. Wobec tego w danym wypadku przedawnienie nastąpiło i wytoczenie sprawy karnej nie przeszkadzało powodowi wystąpić w czasie użytecznym na drogę cywilną. Gdy tego nie uczynił, staje wobec skutecznie podnoszonego przez pracodawcę zarzutu przedawnienia roszczenia.

(Polska Gospodarcza).

KRONIKA KRAJOWA

Średnioterminowy kredyt rolniczy.

(Wytyczne ustalone przez ekspertów kredytu rolnego Bułgarji, Czechosłowacji, Estonji, Jugosławji, Łotwy, Polski, Rumunji i Węgier, na konferencji w Warszawie od 10 — 13 listopada 1930 r.).

Obszerny memorjał w sprawie kredytu rolnego na średni termin opracowany został na konferencji warszawskiej w listopadzie roku ubiegłego. Memorjał poza wstępem, omawiającym warunki, w jakich obecnie znajduje się rolnictwo państw, biorących udział w konferencji, składa się z kilku części, omawiających formy kredytu rolnego tych państw, cele kredytu średnioterminowego, jego formy i organizację.

Wstęp memorjału stwierdza, że w warunkach, kiedy podaż przewyższa popyt, rolnictwo musi przejść do innych metod produkcji. Zmiana tego rodzaju w rolnictwie tylko z trudnością może być przeprowadzona; uprawa zbóż mianowicie wymaga najmniejszego kapitału obrotowego i inwestycyjnego. Jeśli rolnik chce przejść do produkcji innych artykułów wymaga to nowych inwestycyj, a także i nowych kapitałów. Rolnictwo korzysta dotychczas i to w niedostatecznej mierze z dwu form kredytu: krótkoterminowego — 3 miesięcznego i długoterminowego. W wypadku nakładów inwestycyjnych szybko się amortyzujących kredyt długoterminowy jest niedogodny, gdyż może się zdarzyć, że rolnik, używając na ten cel kredytu o rozpiętości spłat kilkunasto a nawet kilkudziesięcioletnich, wycofuje kapitał inwestowany, uważając go za swój normalny dochód, następnie zaś, gdy zdolność wytwórcza inwestycyj szybko rentownych ustaje, nie posiada kapitałów na spłatę długu, który staje się dla niego ciężarem.

Zdarza się bowiem bardzo rzadko, żeby rolnik prowadził dokładnie rachunkowość i odkładał w tym wypadku sumy na amortyzację długu.

Dla rolnictwa zatem jest potrzebny rodzaj kredytu, mogący dostarczyć dla warsztatów rolniczych kapitały na inwestycje szybko amortyzujące się i zużywające się. Tą formą kredytu jest kredyt średnioterminowy.

Kredyt średnioterminowy winien być użyty dla celów produkcyjnych. Kredyt ten w pierwszym rzędzie miałby na celu racjonalizację produkcji rolnej — zmniejszenie kosztów własnych, lepszą organizację handlu płodami rolnemi, jako też jakościowe podniesienie produkcji.

Rozróżnić należy dwojaki charakter kredytu średnioterminowego, to zn., że część tych kapitałów obrotowych, podczas gdy inna część służyłaby na inwestycje szybko amortyzujące i zużywające się.

Kredyt średnioterminowy, jako kapitał obrotowy. Kredyt obrotowy ponad 9 miesięcy jest w pierwszym rzędzie potrzebny na kupno nawozów sztucznych i nasion selekcyjnych, oraz tuczenie bydła i następnie może służyć na pokrywanie innych bieżących wydatków gospodarczych takich, jak zapłata robocizny, zakup pewnych materjałów potrzebnych dla produkcji innych, zmuszających często rolnika do sprzedawania swoich produktów w niekorzystnym czasie a zwłaszcza bezpośrednio po zbiorach. Możnaby więc zapomocą kredytu nietylko poprawić sytuację na rynku zbóż, ale przyczynić się w znacznej mierze do zwiększenia siły nabywczej ludności wiejskiej, zwiększając dochody uzyskiwane ze sprzedaży jej produktów. Należy zaznaczyć, że kredyt średnioterminowy, jako kapitał obrotowy, winien być naogół udzielany na okres nieprzekraczający 18 miesięcy.

Kredyty udzielone na cele inwestycyjne nieprzekraczające zasadniczo okresu 5-ciu lat, służyłyby w pierwszym rzędzie:

1) na zakup inwentarza martwego,

2) na zakup inwentarza żywego, a mianowicie bydła użytkowego,

3) na reperację urządzenia, powiększenia budynków i wogóle na każde udoskonalenie, mogące się szybko zamortyzować,

4. na urządzenie stawów, winnic, ogrodów warzywnych, uli pszczelich i t. p.,

5) na środki na karczunek i zamianę nieużytków na grunta uprawne,

6) na przeprowadzenie pewnych zmian w strukturze agrarnej takich jak komasacja szachownicy i t p.

a) inwestycje amortyzujące się w przeciągu dwuch lat: zakup narzędzi rolniczych (pługów, bron i t. p.), zakup pewnych gatunków zwierząt (maciory, barany), koszty karczunku i wzięcia nieużytków pod uprawę, usunięcie kamieni, marglowanie i t. p., drobne remonty i urządzenia budynków.

b) inwestycje amortyzujące się w ciągu trzech lat: zakup zwierząt produkcyjnych (knurów, krów) i zwierząt roboczych, zakup kosztownych maszyn rolniczych (koszarek. siewników, żniwiarek), założenie uli pszczelnych, konwersja drobnych uciążliwych długów, zaciągniętych ewentualnie poza instytucjami kredytowemi.

c) inwestycje amortyzujące się w przeciągu 4 — 5 lat: zakup zwierząt produkcyjnych i roboczych, zakup kosztowniejszych maszyn rolniczych (traktorów, młocarń, żniwiarek, wiązałek, maszyn do czyszczenia ziarna), remont, urządzenie i powiększenie budynków gospodarskich: drobne budownictwo wiejskie (kurniki, chlewy i t p.), konwersja drobnych długów i uregulowanie rodzinnych spraw finansowych, wynikających z działu lub spłaty posagu, sadzenie winnic, róż, chmielu, urządzenie stawów, budowa cieplarń, suszarń tytoniu, tworzenie wyrobów warzywnych i t. p., różne udoskonalenia rolne, jak komasacja, o ile przyczyniają się one do zwiększenia dochodu i mogą być szybko zamortyzowane.

W szeregu krajów rolniczych rolnicy, nie mogąc uzyskać kredytów na termin średni, posługiwali się kredytem krótkoterminowym, co pozbawiało ich wszelkich korzyści, wynikających z inwestycyj, a w rzeczy samej narażało na straty, gdyż zmuszeni oni byli dla zaspokojenia wierzycieli zaciągać pożyczki wysokoprocentowe.

W obecnym kryzysie gospodarczym rolnictwa zagadnienie kredytu na inwestycje, związane ze zmianą form produkcji występuje bardzo wyraźnie.

Kredyt średnioterminowy, spłacany stopniowo, nie dałby się w rolnictwie odczuć, jako poważne obciążenie.

Z kolei memorjał zajmuje się sprawą kontroli użycia kredytów, rozróżniając dwa wypadki, przed wydaniem pożyczki i „post factum". Pożyczki w pierwszym wypadku winny być wydawane na podstawie faktur pewnych instytucyj handlowych, uznanych przez instytucję pożyczającą, w drugim wypadku kontrolę winny wykonywać kompetentne organizacje o charakterze gospodarczym, istniejące na danym terenie.

W sprawie form kredytu średnioterminowego memorjał wysuwa dwie ich kategorje: gotówkowy na cele obrotowe i obligacyjny na cele inwestycyjne. Dla tej drugiej kategorji, jako podstawa emisji istniałyby zobowiązania rolników lub spółek rolniczych. Zobowiązania te byłyby poparte gwarancją realną: bądź zastawem na nieruchomościach — hipoteką, bądź zastawem (hipoteka na ruchomościach). W ten sposób istniałby nieznany charakter gwarancyj. Pożyczający rolnik winien otrzymywać kredyt średnioterminowy w gotówce. Umieszczanie bowiem obligacyj bezpośrednio przez rolników wpływałoby na zniżkę kursu tych papierów i tem podrażałoby kredyt — stąd wynika, że lokowaniem obligacyj zajmować się winny instytucje emisyjne.

Emisją obligacyj zajmowałyby się instytucje kredytowe już istniejące, względnie do tego celu powołane. Memorjał wysuwa żądanie, aby celem uproszczenia procedury zajmowała się emisją tylko jedna instytucja kredytowa w każdem państwie. Żądanie to jest związane z możnością lokowania obligacyj na rynku międzynarodowym.

Co się tyczy wysokości udzielanych pożyczek, to wahać się ona winna w granicach zależnych od stopy procentowej, udzielonego kredytu i jego terminu płatności, w żadnym jednak wypadku nie powinna przekraczać 10 do 15% szacunku majątku pożyczkobiorcy.

Co się tyczy naszego rolnictwa, sprawa kredytów na termin średni jest jego piekącą potrzebą. Wogóle rolnictwo w szczupłych tylko granicach posługiwać się może kredytem krótkoterminowym. Wszelkie zaś obrotowe czy inwestycyjne, na nakłady szybko amortyzujące się, pożyczki rolne wymagają rozpiętości terminów dłuższej, jako że w rolnictwie obrót gospodarczy postępuje w tempie daleko słabszem niż w innych gałęziach produkcji. Pierwszą część zagadnienia kredytu średnioterminowego memorjał konferencji ekspertów kredytu rolnego już załatwił. Postawił to zagadnienie na szerokiem forum gospodarczej opinji państw, zainteresowanych w lokowaniu zbędnych zapasów pieniężnych. Druga część zadania, zorganizowanie i wydostanie na ten cel odpowiednich kapitałów pozostaje do zrealizowania. Mamy nadzieję — zrealizowana z zyskiem dla rolnictwa, dotkniętego „katastrofą urodzaju" i cen.

Es.

Stan kredytów zastawowych i zaliczkowych dla rolnictwa.

W dniu 31 grudnia 1930 stan kredytów rolniczych z tytułu rejestrowego zastawu rolniczego i kredytów dla rolnictwa w postaci zaliczek przedstawiał się następująco:

Zastaw rolniczy.

Akcyjny Bank Hipoteczny	— 220.000
Bank Gospodarstwa Krajowego	— 2.698.000
Bank Kwilecki, Potocki i S-ka	— 3.937.000
Bank Poznańskiego Ziemiaństwa Kredytowego	— 3.760.000
Bank Związku Spółek Zarobkowych	— 1.587.000
Centrala Rolników	— 840.000
Państwowy Bank Rolny	— 22.104.000
Polski Bank Komunalny	— 550.000
Polski Bank Przemysłowy	— 1.814.000
Pomorski Bank Rolniczy	— 995.000
Poznański Bank Ziemian	— 2.673.000
Wileński Prywatny Bank Handlowy	— 267.000
Zjednoczony Bank Ziemiański	— 7.260.000
	— 48.701.000

Kredyty dla drobnego rolnictwa.

Bank Związku Spółek Zarobkowych	— 1.752.000
Centralna Kasa Spółek Rolniczych — za pośrednictwem Państwowego Banku Rolnego	— 4.940.000
	— 55.393.000

Obligo Banku Gospodarstwa Krajowego z tytułu kredytu żniwnego wynosiło 31. XII. — zł. 155/m.

Kredyty siewne.

Stan kredytów wykorzystanych w dniu 31. XII. 30 r.:

przez większą własność rolną	— 17.908.000
przez mniejszą własność rolną	— 1.096.000
	— 19.004.000

Es.

KRONIKA ZAGRANICZNA

Stan wkładów oszczędności na całym świecie.

Rok 1930 nie był rokiem pomyślnym dla ruchu oszczędnościowego. O ile poprzednie lata wykazywały stały bezwzględny przyrost oszczędności, o tyle w ciągu roku ubiegłego w pracy oszczędnościowej zauważyć się dały pewne dość znaczne wahania. Odchylenia w funduszach zgromadzonych na r-kach oszczędnościowych i zahamowanie tempa kapitalizacyjnego dało się zauważyć przedewszystkiem w krajach o wysokiej produkcji przemysłowej. Szereg krajów, jak Stany Zjednoczone, Niemcy, Austrja, Finlandja, Włochy, Czechosłowacja, Szwecja i t. p. wykazuje wielomiljonowe odchylenia.

Na odchylenia te wpływa w znacznej mierze panujący kryzys gospodarczy, powodują je niejednokrotnie, jak n. p. w Niemczech względy natury politycznej. Jednakże mimo tych trudności stan posiadania został w wielu państwach zachowany. Ruch oszczędnościowy, przetrzymując załamanie gospodarcze świata, wykazał dużą aktywność i odporność, jakkolwiek trudności finansowe społeczeństw odbiły się na nim względnie wydatnie. Miejmy jednak nadzieję, że opanowanie względnie złagodzenie kryzysu wpłynie znowu dodatnio na tętno pracy oszczędnościowych instytucyj świata. Poniżej podajemy, podług Nr. 12 „Bulletin Mensuel de Statistique“ z grudnia 1930 r. stan wkładów w szeregu państw świata, na koniec listopada 1930 r., zastrzegając, że dla państw, dla których brak danych cyfrowych za ten miesiąc, przyjmujemy cyfry z miesięcy poprzednich. Ta korektura pozwoli nam zorjentować się w stanie kapitałów oszczędzanych w świecie (wyłącznie na r-kach w kasach, innego rodzaju oszczędności niemożliwem jest objąć statystyką) — i jakkolwiek zaistnieć mogą pewne różnice między stanem podawanym przez nas, a stanem faktycznym, sądzimy, że obraz oszczędności świata przedstawiony zostanie względnie wyraźnie.

Kraj	Waluta	Stan wkładów na 1. I—1930 r.		Stan wkładów na 30 — XI — 1930 r.	
		w walucie kraju	w przelicz. na złote	w walucie kraju	w przeliczeniu na złote
Połud. Afryka	f szt.	6 700 000 000	291 000 000	6 800 000	295 000 000
Niemcy	Rmk.	9 016 000 000	19 114 000 000	10 271 000 000	21 775 000 000
Argentyna	Pes	96 800 000	832 500 000	96 500 000	829 900 000
Australja	f. szt.	220 000 000	9 543 000 000	217 500 000	9 413 000 000
Austrja	Sch.	862 000 000	1 077 500 000	1 019 000 000	1 273 700 000
Belgja	Fr.	5 433 000 000	6 737 000 000	7 074 000 000	8 772 000 000
Bułgarja	Leva	684 000 000	41 040 000	803 000 000	48 180 000
Kanada	Dol.	1 460 000 000	13 009 000 000	1 456 000 000	12 973 000 000
Chili	Pes.	279 100 000	301 400 000	272 900 000	294 700 000
Danja	Koron	2 037 000 000	4 868 000 000	2 133 000 000	5 098 000 000
Egipt	F. Eg.	4 000 000	176 200 000	4 200 000	185 100 000
Hiszpanja	Pes	252 000 000	433 000 000	257 000 000	442 000 000
Stan. Zjed. Am Pół	Dol.	4 392 000 000	39 133 000 000	4 658 000 000	41 503 000 000
Finlandja	Mk.	4 476 000 000	985 000 000	4 461 000 000	981 000 000
Francja	Fr.	11 336 000 000	3 967 000 000	14 132 000 000	4 946 000 000
Grecja	Dr.	385 500 000	46 300 000	499 300 000	59 900 000
Węgry	Pengö	55 000 000	85 800 000	72 000 000	112 300 000
Irlandja	f. szt.	4 300 000	186 500 000	—	—
Włochy	Lir	25 541 000 000	12 004 000 000	26 434 000 000	12 424 000 000
Japonja	Yen	3 472 000 000	15 416 000 000	3 833 000 000	17 019 000 000
Norwegja	Kr.	1 901 000 000	4 543 000 000	1 766 000 000	4 221 000 000
Nowa Zelandja	f. szt.	57 500 000	2 494 000 000	56 400 000	2 447 000 000
Holandja	guld.	600 000 000	2 148 000 000	645 000 000	2 309 000 000
Peru	Sol.	23 500 000	209 400 000	22 600 000	201 400 000
Polska	Zł.	573 767 000	573 767 000	750 052 000	750 052 000
Rumunja	Lei	206 000 000	10 300 000	232 400 000	11 600 000
Anglja	f. szt.	402 000 000	17 439 000 000	418 000 000	18 133 000 000
Rosja Sowiecka	Rb.	589 200 000	2 698 500 000	722 000 000	3 306 700 000
Szwecja	Kr.	273 000	652 000 000	330 000 000	788 000 000
Szwajcarja	Fr.	1 817 000	3 125 000 000	1 942 000 000	3 340 000 000
Czechosłowacja	Kor.	18 208 000 000	4 734 000 000	18 915 000 000	4 918 000 000
Jugosławja	Din.	106 600 000	183 400 000	196 100 000	337 300 000

Oszczędności robotnicze w Australji.

Oszczędność robotnicza w Australji organizowana jest za pośrednictwem tak zwanych klubów robotniczych dla oszczędności. Propaganda w tym kierunku daje bardzo dobre wyniki. Kluby robotnicze, których w ciągu ubiegłego roku zorganizowano 295 funkcjonują przy 721 zakładach pracy. W dniu 30 czerwca 1930 r. kluby te liczyły 26.481 członków wobec 14.804 członków na dzień 1 stycznia 1930 r. Skarbonki oszczędnościowe stają się coraz bardziej popularne. W ciągu ubiegłego roku sprzedano 55.474 skarbonek. Wkłady w 18.759 skarbonkach otwartych wzrosły do 27.968 f. szt. 19 sch., 8 pensów, czyli 17 szt. 9 sch. 10 pens. na skarbonkę.

Wydział kasetek bezpieczeństwa posiadał wkładów 8.095.788 f. szt. na 41.433 wkładców.

Międzynarodowa Pożyczka Rolnicza.

Obecnie w kołach finansowych Francji i Anglji omawiana jest możliwość udzielenia wielkiej pożyczki międzynarodowej dla rolnictwa pod egidą Ligi Narodów. W sprawie tej pożyczki, związanej z pracami komitetu rzeczoznawców państw rolniczych Europy Środkowej rozpocząć się mają w b. m. rokowania. Pożyczka przeznaczona byłaby dla Austrji, Węgier, Polski, Bułgarji, Rumunji i Jugosławji. Ewentualną emisją zająłby się albo nowozałożony Bank Kredytu Ziemskiego albo Bank Rozrachunków Międzynarodowych. Emisja pożyczki adbyłaby się w drodze wypuszczenia obligacyji fundowanych na obligacjach banków kredytu ziemskiego poszczególnych państw. Sprawę tej pożyczki rozpatrywał w dn. 15 stycznia r. b. Komitet Finansowy Ligi Narodów. W tej sprawie powołana została nawet specjalna Komisja.

Dla kontroli wymienionej pożyczki ustanowiony zostałby komitet przy Lidze Narodów.

Szkolenie pracowników.

Zagadnienie kwalifikacyj pracowników kas oszczędności jest niezmiernie doniosłe. Właściwy człowiek na właściwem miejscu, oto dewiza, która przyświeca w doborze urzędników kas. Praktycznie rozwiązują te rzeczy Czesi. Czeski państwowy Związek kas oszczędności „Svaz“, poddaje rokrocznie kandydatów na pracowników w kasach egzaminowi. Przed egzaminem każdy z kandydatów musi odbyć dwuletnią praktykę. W ubiegłym roku w miesiącu maju i czerwcu „Svaz“ zdołał poddać egzaminowi 30 kandydatów zaś w miesiącu listopadzie 45. Egzaminy praktyczne dają doskonałe wyniki. Zaznaczyć należy, że dzięki temu systemowi poziom zawodowych wiadomości u urzędników kas oszczędności podniósł się dość znacznie.

Kursy oszczędnościowe w wojsku.

Główna Kasa Oszczędności dla Białej Rusi (w Rosji Sowieckiej) przystąpiła do organizacji przy poszczególnych kasach oszczędności kursów dla żołnierzy, którzy po odbyciu służby wojskowej, pragnęliby zostać funkcjonarjuszami kas oszczędności. W ten sposób mają zostać zorganizowane kursy dla 500 żołnierzy, którzy zasililiby personel kas, zdobywszy potrzebne kwalifikacje w ciągu pobytu w armji.

Przegląd wydawnictw

„Oszczędność dźwignią postępu społecznego“.

Napisał — Marjan Wł. Tułacz. Wydawnictwo — Związku Komunalnych Kas Oszczędności Województwa Śląskiego w Katowicach. Str. 26. Cena 50 gr., dla komunalnych kas oszczędności — 40 gr.

Treść broszury jest zawarta w 3 częściach: Dlaczego propagować oszczędność? Co i jak należy oszczędzać, kto powinien oszczędzać? Już sam tytuł broszury wskazuje, że oszczędność jest tu ujęta pod kątem widzenia korzyści społecznych, a nie indywidualnych, jakkolwiek korzyści indywidualnych płynących z gromadzenia oszczędności autor nie neguje i zaznacza, iż znaczenie to nawet wzmogło się na sile i w dzisiejszych warunkach gospodarczych. Nacisk jednak przy propagowaniu oszczędności w społeczeństwach gospodarczo i kulturalnie wyrobionych należy kłaść na korzyści społeczne, boweim te argumenty przemawiają silniej.

W drugiej części broszury autor, zacieśniając pojęcie oszczędności do oszczędzania zdrowia, czasu i pieniędzy, podkreśla ich znaczenie społeczne. W trzeciej części: „kto powinien oszczędzać“ autor udowadnia, popierając swe wywody licznemi przykładami, że, jeśli nie chcemy pozostać w tyle w rodzinie państw europejskich, musimy wszyscy oszczędzać.

Broszura napisana jest przystępnie. Niewątpliwie spełni ona swe zadanie.

„Ubezpieczenia w Polsce“.

Praca zbiorowa wydana przez Polski Instytut Aktuarjuszy pod redakcją Prof. Dr. Jana S. Łazowskiego. Skład główny „Dom Książki Polskiej“, cena Zł. 5.

Z okazji IX Międzynarodowego Kongresu Aktuarjuszy, który odbył się w czerwcu r. ub. w Sztokholmie, Polski Instytut Aktuarjuszy, zrzeszający polskich matematyków ubezpieczeniowych, opracował dziełko o ubezpieczeniach w Polsce. Praca ta porusza całokształt spraw ubezpieczeniowych w Polsce, a w szczególności traktuje o wiedzy ubezpieczeniowej wogóle, o rozwoju i stanie obecnym ustawodawstwa w tej dziedzinie, o ubezpieczeniach społecznych i prywatnych oraz o zakładach ubezpieczeń prawno-publicznych, o ubezpieczeniach życiowych P. K. O. i o zasadach technicznych działalności zakładów ubezpieczeń na życie.

Wydana ona została pod redakcją Prof. Dr. Łazowskiego, Dyrektora Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń, przy współudziale kompetentnych sił fachowych, a mianowicie pp. O. Einfelda, L. Grygołajtysa, Wł. Kozłowskiego, Z. Szymańskiego, J. Rabcewicza-Zubkowskiego i A. Weryhy. Publikacją tą winny zainteresować się właściwe sfery gospodarcze, a w szczególności osoby studjujące politykę gospodarczą i społeczną.

Nadmieniamy, że praca ta wydana została również w językach angielskim, francuskim i niemieckim celem poinformowania sfer zagranicznych o rozwoju ubezpieczeń w Polsce.

„Polskie papiery procentowe“.

Pod powyższym tytułem ukazała się broszura p. M. Polikiera, wydana nakładem Związku Banków w Polsce. Obejmuje 169 str. druku. Broszura zawiera starannie i treściwie

zebrany materjał o wszystkich polskich papierach procentowych. Przy omawianiu poszczególnego papieru procentowego podane są: kilka słów o instytucji emitującej, jej władzach i organizacji, cel i wysokość emisji, jaką rękojmię przedstawia poszczególny walor, sposób umorzenia, terminy płatności kuponów, giełdowy kurs waloru i t. p.

Pożyteczne to wydawnictwo zapewne zjedna sobie uznanie publiczności.

STATYSTYKA

Wkłady w kasach oszczędności na dzień 31. XII 1930 r. według danych G. U. S.

Tysiące złotych — Dane tymczasowe.

Rodzaje kas Województwa	Liczba kas w dn. 30. XII 1930	Wkłady na książeczkach oszczędnościowych								Wkłady na rachunkach bieżących czekowych, i żyrowych	
		Wszelkie wkłady z wyjątkiem wkładów instytucyj finansowych						Wkłady (lokaty) instytucyj finansowych			
		Stan w dniu			Zmiany procentowe stanu w porównaniu z miesiącem poprzednim			Stan w dniu			
		31.X	30.XI	31.XII	31. X	30. XI	31.XII	30. XI	31 XII	30. XI	31.XII
P. K. O.	1	232 158	235 627	253 703	+ 0,8	+ 1,5	+ 7,7	—	—	168 192	177 608
Kasy niekomunalne *a*	2	41 713	42 229	44 609	— 1,3	+ 1,2	+ 5.6	5 866	6 041	24	67
Kom. Kasy Oszczędności ogółem	368	464 618	472 483	488 653	— 0,1	+ 1,7	+ 3.4	44 541	44 750	50 635	46 976
w tem: powiatowe	236	143 203	143 835	147 358	+ 0,1	+ 0,4	+ 2,4	17 087	16 850	16 711	15 832
miejskie	132	321 415	328 648	341 295	— 0,2	+ 2,3	+ 3,8	27 454	27 900	33 924	31 144
M. st. Warszawa	1	37 925	38 753	41 212	— 2,2	+ 2,2	+ 6,3	—	—	12 117	9 988
Warszawa	27	9 440	9 141	9 354	+12,4	— 3,2	— 2,3	2 055	2 031	2 458	2 366
Łódź	15	2 107	2 162	2 249	+ 5,0	+ 2,6	+ 4,0	650	655	273	237
Kielce	17	6 965	7 449	7 740	+ 2,7	+ 6,9	+ 3,9	2 043	2 014	1 591	1 565
Lublin	19	5 021	5 203	5 271	+ 1,2	+ 3,6	+ 1,3	1 156	1 146	293	290
Białystok	15	3 015	3 098	3 169	— 1,7	+ 2,8	+ 2,3	797	785	570	566
Wilno	8	3 500	3 559	3 631	+ 1,2	+ 1,7	+ 2,0	87	87	627	1 048
Nowogródek	7	744	741	796	— 4,5	— 0,4	+ 7,4	219	220	151	109
Polesie	10	876	862	888	— 4,3	— 1,6	+ 3,0	288	241	303	250
Wołyń	11	1 060	1 080	1 106	— 5,9	+ 1,9	+ 2,4	284	285	432	471
Poznań	84	72 782	73 255	74 509	— 0,3	+ 0,6	+ 1,7	12 069	12 285	7 713	7 629
Pomorze	37	28 367	28 865	29 947	— 1,0	+ 1,8	+ 3,7	2 089	2 038	6 385	6 040
Śląsk	18	67 651	68 548	70 192	+ 0,3	+ 1,3	+ 2,4	13 341	13 568	6 495	5 561
Kraków	28	116 942	119 161	123 338	— 0.0	+ 1,9	+ 3,5	1 862	1 773	4 406	4 141
Lwów	35	83 089	84 896	88 046	— 0,8	+ 2,2	+ 3,7	4 499	4 651	6 271	6 129
Stanisławów	19	17 806	18 341	19 536	+ 1.3	+ 3,0	+ 6,5	1 359	1 277	141	145
Tarnopol	17	7 328	7 369	7 669	— 2.3	+ 0,6	+ 4,1	1 743	1 694	409	441

a „Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie" i „Ukraińska Szczadnycia" w Przemyślu.

Uwaga. Wobec nienadeslania sprawozdań wzięto sumy z miesięcy poprzednich: w październiku dla 6 kas, w listopadzie dla 7 kas, w grudniu dla 54 kas.

GIEŁDA.

Z giełdy pieniężnej.

W dniu 12 lutego r. b. notowano na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie:

Dolary 8.91

Papiery w zł. zł.

7% listy zast. Pań. Banku Roln.	83 25
8% listy zast. Pań. Banku Roln.	94.—
7% listy zast. Banku Gosp. Kraj.	83.25
7% obligacje Banku Gosp. Kraj.	83 25
8% oblig. Budowl. Banku Gosp. Kraj.	93 —
8% listy zast. Banku Gosp. Kraj.	94.—
8% obligacje Banku Gosp. Kraj.	94 —
8% obligacje Pol. B. Kom. III i IV em.	93.—

Papiery państwowe:

5% Pań Poż. Konwer. 1924	50
4% Prem Poż. Inwestycyjna (100 zł. zł)	94.50 — 94.75
10% Pożyczka kolejowa	102.75
7% Poż. stabilizacyjna	83
3% Premj. poż. budowl.	50 40
Akcje Banku Polskiego	152 00

Pozatem kosztują:

Ruble złote — (w żądaniu)	4.72
Ruble srebrne (1 rb. 50 kop.)	1.38
Ruble srebrne — (drobny bilon)	0.70
Gram czystego złota	5.9244

Ceny zbóż na giełdach krajowych.

Dnia 12 lutego r. b. płacono na giełdzie zbożowej w Warszawie — (za 100 kg.):

żyto	17.50	—	18.50	zł.
pszenica	21.50	—	28.50	zł.
jęczmień	18.—	—	25.—	zł.
owies	21.—	—	19.—	zł.

Salezjańska Szkoła Graficzna, Warszawa, ul. Ks. Siemca 6. Tel. 337-72.